

ОСВОБОЖДЕНИЕ ГОМЕЛЯ

Да 50-годдзя вызвалення Гомельшчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

Цераз Сож, Дняпро, Бярэзіну...

Пантанёры. Яны не штурмавалі крэпасцей, не бралі непрыступных вышынь, не прарывалі абарончых умацаванняў праціўніка. Іх асноўнай задачай было разам з іншымі інжынернымі часцямі забеспячэнне нашых наступаючых войск пераправамі цераз водныя перашкоды. Пры вызваленні Гомельшчыны ім давялося шмат папрацаваць, бо наш край вельмі багаты на такія перашкоды.

Аб удзеле 53-га асобнага механізаванага пантонна-маставога батальёна ў вызваленні Беларусі я раскажаў ужо ў «Гомельскай праўдзе». На гэты раз мне хочацца раскажаць аб баявых справах па вызваленню роднай Гомельшчыны 131-га асобнага механізаванага пантонна-маставога батальёна (праз невялікі час гэтыя дзве часці загадам камандуючага фронтам былі звядзены ў 11-ы пантонна-маставы полк).

На зямлю шматпакутнай Беларусі пантанёры 131-га батальёна, следуючы за танкамі і пяхотай, уступілі ў пачатку кастрычніка 1943 года. І адразу ж прыступілі да сваёй асноўнай работы, бо прадстаяла фарсіраваць такую сур'ёзную водную перашкоду, як Сож. Пераадолець яе з ходу нашы войскі не змаглі. Патрабаваліся пераправы, наводку якіх даручылі 131-му пантонна-маставому.

Аднак, каб прыняць канчатковае рашэнне па навязненню перапраў, патрабавалася правесці інжынерную разведку. Неабходна было дэталева правесці глыбіню ракі, стан і характар грунту, а таксама везды на супрацьлеглым беразе, які быў заняты праціўні-

перастаў асвятляць ракетамі раку і страляць з кулямётаў.

Зрабіўшы прамеры глыбіні ракі каля берага праціўніка, абследаваўшы грунт і ўстанавіўшы, дзе лепш прычальваць, адважны пантанёр некалькі разоў шмаргануў шнур — гэта азначала сігнал, што ён вяртаецца назад. Але калі ён выплыў на сярэдзіну Сожа, вораг занепакоіўся, асвятліў раку і адкрыў кулямётны агонь. Ужо блізка да берага Шчур быў паранены, але здолеў дабрацца да сваіх і паведаміць даныя разведкі.

...Баі за Гомель насілі ўпарта характар. Нашы часці не давалі спакою замацаваўшамуся праціўніку. Былі захоплены невялікія плацдармы на поўдні ад Гомеля ля вёскі Папоўка і на поўначы — ля вёскі Хальч. Пантанёрам давялося нямаля папрацаваць пад вярхоўным агнём, каб забяспечыць пераправу танкаў, артылерыі і мотяхоты на правы бераг. Важную ролю ў вызваленні Гомеля адыгралі масты, пабудаваныя батальёнам ля вёскі Хальч і ў раёне Навабеліцы.

Выдатнымі старонкамі гісторыі батальёна сталі пераправы праз Дняпро і Бярэзіну. Загад на навязненне паромнай пераправы праз Дняпро, напрыклад, быў выкананы за адну ноч дзякуючы распарадчасці камандзіра роты старшага лейтэнанта Жукава. Па яго загаду група байцоў з узвода лейтэнанта Любіна зрабіла інжынерную разведку правага бе-

рага непадалёк ад разбуранага моста на шашы Гомель—Калінкавічы, а старшы сяржант Гайдук размініраваў падыходы да будучай пераправы.

А ў гэты час байцы ўзвода лейтэнанта Румянцава з левага берага прама з грузавікоў спуцілі на ваду пантоны і невялікі кацёр. Пачалі збіраць паромы і ўзводзіць прыстані як на адным, так і на другім берагах. Пераправа была наведзена пад бокам у ворага і пачала дзейнічаць. Следам за танкамі пантанёры пачалі перапраўляць самаходныя герматы.

Удзень праціўнік выявіў месца пераправы і пачаў жорстка абстрэльваць яго з артылерыі і бамбіць з самалётаў. Варожая бомба разбурыла прыстань на правым беразе. Пантанёры пад агнём узвялі новую. Асколкам прабіла борт кацера. Прабоіну хутка забілі.

Старшыня Маркітанаў, старшы сяржант Кацельнікаў, яфрэйтар Пушкароў — імёны гэтых герояў пераправы на Дняпры доўга не сыходзілі з вуснаў воінаў-пантанёраў. Ветэран 131-га, у той час лейтэнант, камандзір пантоннага ўзвода Мітраеў так раскажае аб гэтай пераправе:

«Аднойчы авіяцыя праціўніка выявіла замаскіраваныя паромы і кацёр яфрэйтара Пушкарова на Дняпры. Калі пачалася бамбёжка, яфрэйтар скокнуў у кацёр і пачаў выводзіць яго з-пад бомбаў. Адзін з самалётаў, страляючы з кулямё-

таў, вырашыў знішчыць яго. Пачаўся няроўны паядынак манеўранага, узброенага да зубоў варожэга лётчыка з бяззбройным «ціхаходным» пантанёрам. Пушкароў рэзка мяняў напрамку руху кацера, і кулямётныя чэргі ворага праляталі міма. Фашысцкі сяржант так нічога не мог зрабіць з мужным кацерыстам і, зрэходаваўшы боепрыпасы, пакінуў поле бою.

На наступны дзень паядынак другога самалёта з гэтым кацерыстам працягваўся 15—20 хвілін і закончыўся амаль трагічна для апошняга. Кацёр атрымаў некалькі прабоін, а сам Пушкароў быў паранены ў галаву і, губляючы прытомнасць, выкінуўся на кацеры на бераг.

Так дзейнічала на Дняпры палова батальёна. А тым часам другая палова пантанёраў ля вёскі Горваль навяла наплаўны мост цераз раку Бярэзіну. І хаця ён быў толькі часцінкай мерапрыемстваў камандавання па стварэнню пагрозы акружэння войскам праціўніка, якія абараняліся на гомельскім участку, ён адыграў сваю ролю ў вызваленні абласнога цэнтра. Вораг, адчуўшы небяспеку, пачаў адкатвацца на захад.

В. ДВАРАНИНАЎ,
ветэран 11-га Слуцка-Варшаўскага ордэнаў Багдана Хмяльніцкага і Аляксандра Неўскага пантонна-маставога палка, член Саюза журналістаў Рэспублікі Беларусь.